

مقاله پژوهشی

مطالعه تأثیر توسعه‌ای برنامه‌ریزی شهری بر مدیریت بحران شهری (مورد

مطالعه: شهر تهران)^۱

اکبر طالب‌پور^۲ و اشکان دارایی کهله‌دشت^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۳

چکیده

مدیریت در شرایط بحرانی نقش بی‌بدیلی در برنامه‌ریزی شهری بر عهده دارد و لازم است مدیران شهری نسبت به این موضوع واقف باشند تا از وقوع خطرات احتمالی جلوگیری شود. موضوع پژوهش حاضر نقش توسعه‌ای برنامه‌ریزی در مدیریت شهری با توجه به شرایط بحران بود. در توسعه پایدار برنامه‌ریزی شهری نقش مهمی در مدیریت شهری دارد، بر همین اساس نظریه‌های مرتبط با مدیریت بحران به عنوان مبنای نظری پژوهش قرار گرفته و مدل مفهومی با توجه به این نظریات استخراج گردید. روش پژوهش پیمایش بود، جامعه آماری مدیران و معاونین مناطق ۲۲ گانه شهرداری شهر تهران بودند که مشتمل بر ۲۲ نفر مدیر ارشد و ۴۵ نفر معاون شهردار بودند و تمام این افراد به عنوان نمونه انتخاب شدند. از پرسش‌نامه برای جمع‌آوری داده‌ها به منظور سنجش متغیرهای مورد بررسی استفاده شد. جهت تعیین روایی از نظرات خبرگان و جهت تعیین پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد که برابر بود با ۷۵/۷۵ بود برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تی استیودنت و رگرسیون چندگانه استفاده شده است. نتایج نشان داد: برنامه‌ریزی شهری بر هماهنگی مدیریت شهری، توان مدیریت شهری برای مقابله با شرایط بحران، برای پاسخگویی و واکنش مناسب، هماهنگی مدیریت شهری، برای بازسازی بعد از بحران مؤثر است.

واژگان کلیدی: توسعه، برنامه‌ریزی و طراحی شهری، مدیریت شهری، مدیریت بحران، تحلیل رگرسیون

چندگانه.

طبقه‌بندی موضوعی: R, R0

۱. کد مقاله: DOI 10.22051/IJOSED.2023.39890.1008

۲. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

Email: a.talebpour@alzahra.ac.ir

۳. کارشناسی ارشد مدیریت شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد الکترونیک، Email: novintaveh@yahoo.com

مقدمه و طرح مسأله

شهرنشینی فرایندی است که در آن تغییراتی در سازمان اجتماعی سکونتگاه‌های انسانی به دلیل افزایش، تمرکز و تراکم جمعیت به وجود می‌آید (شکویی، ۱۳۹۱). از آنجا که شهر پدیده مجرد از پیرامون خود نیست و بر آن تأثیر می‌گذارد و از آن تأثیر می‌گیرد در طرح‌های شهری حوضه نفوذ کشش و جایگاه شهر و منطقه نباید نادیده گرفته شود. به همین علت در طرح‌های شهری باید جایگاه هر شهر را نسبت به شهرهای بالادست و پایین دست خود بررسی کرد. برای رفع این مشکل بایستی حوضه نفوذ شهر تعیین شود یعنی آن قسمت از نواحی جغرافیایی که شهر با آن رابطه متقابل دارد مشخص شود (رهنمایی و شاه حسینی، ۱۳۸۹).

مکان‌های شهری دارای جمعیت متراکم و شیوه‌های خاص زندگی است که آنها را از مکان‌های پیرامون خود تمایز می‌کند. صرف‌نظر از تعریف شخصی شهر بیشتر روی چگونگی اداره کردن یک واحد سکونتگاهی بنام شهر مطرح است که در آن مسائل پیچیده و متنوع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و محیطی وجود دارد. علاوه بر این افزایش روز افزون جمعیت علی‌الخصوص در کشورهای در حال توسعه که رشد سریع شهرنشینی را تجربه می‌کنند و با مشکلات عدیده‌ای مثل تأمین زیرساختها، خدمات مختلف و ناهنجاری‌های اجتماعی و اقتصادی و عدم توانایی دستگاه‌های دولتی در برآورده نمودن نیازهای مردم حکومت‌ها را با چالشی جدید بنام مدیریت شهری، مواجه کرده است که در زمان کنونی بیش از هر زمان دیگر مورد توجه قرار گرفته است. در چند دهه اخیر همراه با تشدید روند جهانی شدن، گسترش ارتباطات و پیدایش جامعه شبکه‌ای، شیوه زندگی شهری بسیار پیچیده‌تر و متنوع‌تر شده است و رشد سریع شهرنشینی در جهان، به ویژه در کشورهای جهان سوم، باعث بوجود آمدن بحرانها و مشکلات در ادامه حیات انسان‌ها شده است (دادرس و اصفهانی، ۱۳۸۹).

اگر شهر به عنوان سازمانی در نظر گرفته شود لازم است که در مرکز آن عنصری برای برنامه‌ریزی آینده و اداره‌ی امور کنونی قرار گیرد. این عنصر را می‌توان مدیریت شهر نامید. مسائل زیادی در شهر وجود دارد که برای حل آنها وجود مدیریت شهری الزامی قلمداد می‌شود. مسائلی مانند چگونگی گسترش آینده شهر، تأمین خدمات عمومی (آب، برق،

نظافت و...)، احداث مراکز عمومی با کارکردهای تفریحی، فرهنگی و ورزشی، ساختن کوچه ها خیابانها و ... آنچه وظیفه هر مدیر بشمار می آید وظیفه‌ی مدیریت شهری نیز هست. موضوع وقوع بحران یا حوادث غیر مترقبه و طبیعی و سایر حوادثی که زندگی شهروندان را در معرض خطر قرار می دهد یکی از مسائل بسیار اساسی است که در تمامی دنیا مورد توجه برنامه ریزان و مدیران شهری قرار می گیرد. بدین لحاظ عنوان و مفهومی راهبردی در این عرصه پدیدار شده که به مدیریت بحران شهری توصیف شده است. در خصوص حدود و ثغور این مفهوم و نحوه برنامه ریزی و هدایت و کنترل آن دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد و نوشته های علمی بسیاری از سوی صاحب نظران به رشته تحریر درآمده است. لازم به ذکر است که این مفهوم، مفهوم و اصطلاحی کاملاً علمی و تخصصی است و سرفصل مشخصی از علم مدیریت و برنامه ریزی شهری را به خود اختصاص داده است، دانش تخصصی و گرایش علمی که متأسفانه در کشور ما چندان مورد توجه قرار نگرفته است. گرچه در سالهای اخیر در برخی از شهرهای بزرگ کشورمان از جمله تهران به دلیل وقوع حوادث تلخ موضوع مدیریت بحران در ابعادی مورد بررسی قرار گرفته است اما تلاش در این زمینه کافی نیست چرا که مدیریت بحران شهری مستلزم پیش نیازهای بسیاری است که دستیابی به آنها با یک برنامه ریزی بلند مدت و همه جانبه ممکن می شود (فرج پور و خان پشستانی، ۱۳۹۳).

مشخص کردن نقش و مسئولیت‌های مدیران شهری بر اساس برنامه های جامع مدیریت بحران بلایای طبیعی در سطح شهرداریها، استانداریها و کشور و هماهنگی با دیگر ارگانهای ذی ربط مانند جمعیت هلال احمر ضرورت دارد. این وظایف باید قبل از بروز بحران بارها و بارها با انجام مانورهای مشترک تمرین شوند. اما نکته مهمی که در این بین وجود دارد برنامه ریزی های مناسب شهری و طراحی شهری مدیریت شهری با در نظر گرفتن شرایط بحران است. یکی از موضوعات مهم طراحی و مدیریت شهری برای شرایط بحران و آمادگی مقابله با بحرانهای طبیعی و غیرطبیعی است. لذا، پژوهش حاضر بدنبال پاسخ به این سؤال اصلی است که با در نظر گرفتن شرایط بحران، برنامه ریزی و طراحی شهری چه تأثیری در مدیریت شهری دارد و این امر چگونه موجب توسعه می شود؟

مقابله با بحرانهای شهری و تأمین ایمنی و امنیت در کلان شهرها یکی از مبانی استراتژیک برای مدیریت و حکمرانی مناسب شهری در جهت تضمین توسعه پایدار شهری

و مدیریت جامع شهروندی است. پژوهش‌های کارشناسان نشان می‌دهد که تعداد بحرانها در چند دهه اخیر در کل دنیا رشد بسیار چشمگیری داشته است و از ۱۰۰ مورد در سال ۱۹۷۵ میلادی به ۵۵۰ مورد در سال ۲۰۰۰ میلادی رسیده و در سال‌های اخیر تعداد آن از هزار مورد فراتر رفته است (حقوقی فرد ۱۳۹۶). به موازات این مسئله هزینه‌های اقتصادی ناشی از این بحرانها نیز افزایش یافته است. لازم به ذکر است که بسیاری از قربانیان بحران‌های طبیعی و انسانی اتفاق افتاده در کل دنیا در کلان‌شهرهای کشورهای در حال توسعه سکونت دارند (برنامه انسانی سازمان ملل متحد، ۲۰۰۷). به‌طور کلی، زندگی شهروندان در شهرها و کلانشهرها در معرض دامنه وسیعی از خطرات و بحرانها می‌باشد. این بحرانها همواره به‌صورت بالقوه ایمنی و امنیت شهری خانوارها، افراد و شهروندان را در سطوح محلی، شهری و ملی تهدید می‌نمایند. اگرچه این بحرانها ممکن است از منابع مختلف سرچشمه بگیرند. بنابراین، برنامه‌ریزی و مدیریت شهری برای مقابله با این بحرانها بسیار مهم و ضروری است.

در همین راستا، این پژوهش سعی دارد تأثیر برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر متغیرهایی نظیر؛ هماهنگی مدیریت شهری، توان مدیریت شهری برای مقابله با شرایط بحران، توان مدیریت شهری برای پاسخگویی و واکنش مناسب حین و توان مدیریت شهری برای بازسازی بعد از بحران را مورد بررسی قرار داده و نقش این متغیرها را در برنامه‌ریزی شهری از یک سو و نقش این متغیرها را در توسعه پایدار شهری از سوی دیگر مورد توجه قرار دهد.

پیشینه پژوهش

پیشینه داخلی

بنابند و محمدی کیش (۱۳۹۰)، در پژوهشی با عنوان «نقش برنامه‌ریزی شهری و مدیریت بحران در کاهش آسیب‌های ناشی از زلزله در شهرها» به این نتیجه می‌رسند که برای پیشگیری از وقوع و یا کاهش اثرات زلزله، علاوه بر مباحث فنی با مدیریت بحران و برنامه‌ریزی چگونگی مقابله با بحرانهای ناشی از زلزله نیز مواجه هستیم و اگر مسائل ناشی از بحران پیش‌بینی نگردد، هزینه بازسازی و ترمیم صدمات ناشی از بحران بسیار بالا خواهد بود و نیز، با توجه به اینکه ایران از نظر توپوگرافی و موقعیت جز ۱۰ کشور بلاخیز دنیاست،

دانش برنامه‌ریزی شهری با تکیه بر داده‌های جغرافیایی می‌تواند با تبیین اصول و مفاهیم خود با استفاده از این داده‌ها اثرات این گونه بلایا را تا حد زیادی تقلیل دهد.

رضایی و همکاران (۱۳۹۱) نیز در مطالعه خود پیرامون «نقش مدیریت شهری در ارتقای شاخص‌های فرهنگی و اجتماعی شهروندان» نشان دادند که یکی از عوامل بنیادی توسعه پایدار و ثبات حاکمیت در نظام فرهنگی و اجتماعی هر کشور، بالا بودن میزان رضایتمندی شهروندان و احساس سرزندگی و خوشبختی آنان از زندگی در آن جامعه است. آنان در این پژوهش ابتدا الگویی کاربردی و بومی بر اساس چند مؤلفه فرهنگی و اجتماعی از جمله سرمایه اجتماعی، ایمنی و امنیت، حاکمیت، حس شادکامی و غیره طراحی کردند. نتایج حاصل نشان داد بین مؤلفه‌های مدیریت شهری و بیشتر شاخص‌های مورد بررسی ارتباط معنی‌داری وجود دارد و مدیریت شهری می‌تواند در بهبود و ارتقای این شاخصها نقش مؤثری داشته باشد.

نقیبی رکنی (۱۳۹۱)، مبلمان شهری به غیر از نقش خدمات رسانی و زیباسازی، به انتظام فضاها، سبز و پارکها کمک نموده و به آنها هویت می‌بخشد. ارزیابی نتایج مشخص نموده که بین معیارهای سنجش کیفیت مبلمان یعنی کیفیت رنگ مبلمان با معیار توجه به اصول زیباسازی، میزان مقاومت مصالح یا میزان مقاومت در برابر تخریب و همچنین، میزان دسترسی به مبلمان و میزان کیفیت مکان‌یابی این عناصر، همبستگی مثبت وجود دارد.

لعل، برخورداری، حلوانی و میرزایی (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان پیش‌بینی شاخص‌های پایش عملکرد ایمنی بعد از پیاده‌سازی سیستم‌های مدیریت یکپارچه^۱ در نیروگاه سیکل ترکیبی یزد، بیان می‌کنند که همه ساله در جهان ده‌ها میلیون کارگر قربانی حوادثی می‌شوند که منجر به کشته شدن یا از کارافتادگی تعداد کثیری از آنها می‌گردد. این مطالعه با هدف پیش‌بینی شاخص‌های پایش عملکردی حادثه بعد از پیاده‌سازی سیستم‌های مدیریت یکپارچه در جهت کاهش آمار حوادث، پایش ایمنی و در اولویت قرار دادن برنامه‌های ایمنی در سیاست‌های سازمان انجام گرفت. این مطالعه توصیفی-تحلیلی با استفاده از پیش‌بینی شاخص‌های عملکرد ایمنی در دو مرحله در یک نیروگاه سیکل ترکیبی بر روی ۲۵۴ حادثه در سال قبل از پیاده‌سازی (سال ۱۳۸۳) و سال‌های بعد از

1. Integrated Management System

پیاده‌سازی (دوره ۷ ساله) سیستم‌های مدیریت یکپارچه انجام گرفت. اطلاعات از طریق چک لیست و مصاحبه با حادثه‌دیدگان جمع‌آوری شد و پس از محاسبه داده‌های توصیفی از آزمونهای کلموگروف-اسمیرنوف، کای اسکور و رگرسیون Cubic برای آنالیز داده‌ها در نرم‌افزار SPSS با سطح معنی‌داری ۰/۰۵ استفاده گردید. از مجموع ۱/۱۳۱ کارگر در طی یک دوره ۷ ساله، ۲۵۴ حادثه شغلی ثبت شده بود. بیشترین مقدار شاخص ضریب تکرار در سال ۱۳۸۳ (۳۲/۶۵) و ضریب شدت حادثه در سال ۱۳۸۷ (۲۰۹) و کمترین مقدار در سال ۱۳۹۰ (به ترتیب ۹/۷۵ و ۲۹/۲۶) بود. نمودارهای رگرسیونی، بین مقدار مشاهده شده در اثر تجزیه و تحلیل روند و مقدار تخمین زده شده، نشان داد که ضرایب کلیه شاخص‌ها به جز ضریب β_1 شاخص ASR معنی‌دار ($P > 0.05$) در حد انتظار بوده و نشان‌دهنده بهبود عملکرد ایمنی و سیستم‌های مدیریت یکپارچه می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که استفاده از رگرسیون Cubic می‌تواند به عنوان ابزار مناسبی جهت بررسی روند شاخص‌ها و پیش‌بینی آنها جهت برنامه‌ریزی و پایش عملکرد واحد ایمنی مورد استفاده قرار گیرد تا تصمیم‌گیری در خصوص تعیین اولویت برنامه‌های ایمنی سازمانها تسهیل شود.

فرج‌پورخانپشتانی و هداوندی (۱۳۹۳) به مطالعه در مورد «مدیریت بحران و برنامه ریزی شهری» پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که فرآیند توسعه شهر و برنامه‌ریزی برای پیشرفته شدن جوامع با بحرانهایی روبرو است که اگر این بحران مدیریت نشود باعث اختلال در مسیر پیشرفت توسعه پایدار شهرها و جوامع می‌شود. در چند سال گذشته برخی جوامع توسعه‌یافته و یا در حال توسعه با بحرانهایی رو به رو بوده‌اند که که آسیب‌های جدی به آنها وارد شده است. غیر مترقبه بودن برخی پدیده‌ها نظیر سیل، زلزله، آتش سوزی و ... دانشی به نام مدیریت بحران را به وجود آورده است که امروزه در سطح جامعه و شهر در حوضه مدیریت شهری به آن توجه خاصی شده است. از طرف دیگر، با افزایش روزافزون جوامع شهری و مهاجرت از روستا به شهر باعث شده است که مدیریت بحرانها روز به روز دشوارتر شود.

مدیری و همکاران (۱۳۹۴) در «برنامه‌ریزی مدیریت بحران در حوزه مدیریت شهری با رویکرد پدافند غیرعامل با استفاده از روش SWOT و MCDM مطالعه موردی: کلان‌شهر رشت»، نشان داد برنامه‌ریزی مدیریت بحران در حوزه مدیریت شهری کلان‌شهرهای امروزی با در نظر گرفتن اصول پدافند غیرعامل جزء ضروری‌ترین نیازهای برنامه‌ریزی

شهرهاست که می‌تواند خسارات ناشی از وقوع بحران‌ها و بلاهای طبیعی را کاهش دهد. هدف این پژوهش ارائه راهبردهای مناسب در مدیریت بحران کلان شهر رشت با رویکرد پدافند غیرعامل برای کمک به مدیران و برنامه‌ریزان در پیشگیری و واپایش بحران‌هاست. نتایج این پژوهش همچنین نشان داد نبود هماهنگی برنامه و تمهیدات ستادهای مدیریت بحران مهم‌ترین عامل در مدیریت بحران محسوب می‌شود و راهبرد طرح جامع ایمن سازی شهر در مقابل بحران‌ها برای برنامه‌ریزی در حوزه مدیریت شهری می‌تواند بسیار کارآمد باشد.

رحمانی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «تأثیر مدیریت در مراحل بحران بر امنیت شهری»، بحرانها را جزء جدایی‌ناپذیر زندگی اجتماعی برشمردند که نیازمند اتخاذ رویکرد همه‌جانبه‌نگر برای اداره هرچه مؤثرتر آنها می‌باشد. بر این اساس، سه گام اساسی در مدیریت مرحله قبل از بحران را پیش‌بینی، پیشگیری و آمادگی بر شمرده که از اهمیت خاصی در چرخه مدیریت بحران برخوردارند. همچنین، بازیابی، بازسازی و یادگیری را مهمترین گام‌های مدیریت در مرحله پس از بحران دانسته‌اند. در این میان، عملیات امداد و نجات، عملیات ویژه و مهار ساختن بحران، مهم‌ترین اقدامات مدیریت در حین بحران به حساب می‌آیند.

دانشور و مهدی نیا (۱۳۹۶) هدف اصلی پژوهش خود را یکپارچه‌سازی برنامه‌ریزی شهری در برابر زلزله با رویکرد مدیریت بحران در کلان شهر مشهد عنوان کردند که یافته های ایشان حاکی از آن است که شهر مشهد با بیش از ۳ میلیون ساکن در محدوده شهر و بیش از ۶ میلیون در خراسان رضوی در پهنه حادثه خیز، عمدتاً در معرض خطر زلزله قرار دارد و مطالعات دوره بازگشت زلزله‌ها زمین لرزه‌ای به بزرگی ۶ تا ۷ ریشتر در آینده را تخمین می‌زند. بنابراین، ایجاد یکپارچگی در برنامه‌ریزی و سیستم مدیریت بحران یک اولویت حیاتی در سیاست‌گذاری در کلان شهر مشهد می‌باشد. اما عدم ارتباط مناسب فرآیند برنامه‌ریزی با مدیریت بحران ناشی از نبود نقشه و برنامه‌های با مقیاس، فقدان اطلاعات آسیب‌پذیری و چارچوب قانونی، موجب عدم هماهنگی در این کلان شهر شده است.

حسینی (۱۳۹۶) نقش برنامه‌ریزی شهری در مدیریت بحران شهری را مورد مطالعه قرار داد که بر طبق نتایج این مطالعه هر مبحث علمی که در صدد تشریح یا تبیین واقعیتی است، می‌بایست نظریات و تئوری‌های خود را در قالب مفاهیم گویا و رسا ارائه نماید. در

واقع، مفاهیم ابزار کار و وسایل انتقال اهداف و پژوهش‌های علمی می‌باشد که ضروری است قبل از هرگونه ورود به عرصه عملیاتی پروژه، آنچه را که در چارچوب مبانی نظری طرح انجام می‌شود، ارائه نموده‌اند. اما تا خوانندگان نسبت به موضوعات برداشت درستی داشته باشند. بنابراین، فرآیند تدوین برنامه و اصول پیشنهادی طرح‌های شهری می‌بایست در قالب دو برنامه کلان یعنی؛ پیشگیری از بحران و کاهش اثرات بحران صورت گیرد و اقدامات و سیاست‌های پیشنهادی خاصی پیش‌بینی گردد.

پیشینه خارجی

رودریگز^۱ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان «دگرگونی در خدمات شهرداری ها: به سوی کیفیت در بخش عمومی» با استفاده از مدل گرونروز اقدام به بررسی کیفیت خدمات در شهرداری‌ها نمودند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد هر یک از ابعاد کیفیت فنی، کیفیت عملکردی و تصور با خدمات ادراک شده توسط شهروندان و رضایت آنها از کیفیت خدمات، رابطه‌ای مستقیم و قوی وجود دارد. به طور کلی، این متغیرها نقش عمده‌ای در مدیریت خدمات ایفا می‌کنند و باور عمومی بر این است که تأثیر کافی در ادراکات شهروندان و در نهایت، مزایای بلندمدتی در ایجاد ارزش عمومی دارد.

لانگ فورد^۲ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان «مدل توزیع جمعیت و برآورد میزان دسترسی به خدمات شهری در منطقه شهری کاردیف در ولز جنوبی»، با هدف بررسی الگوهای توزیع جمعیت و میزان دسترسی به خدمات عمومی شهری با استفاده از نرم افزار آرک جی آی اس^۳ به بررسی میزان دسترسی‌ها به خدمات عمومی شهری پرداخته‌اند. نتایج پژوهش بیانگر آن است بیشتر ساکنان به خدمات عمومی شهری دسترسی کمتری دارند.

والریو^۴ و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهشی با عنوان «مدیریت یکپارچه شهری: یک نمونه جدید از اقتصاد شهری»، بیان می‌کنند همراه با ظهور مسئله جهانی شدن، به طور خاص، شهرها با دو مشکل حیاتی مواجه شده‌اند که به موضوع وابستگی متقابل اشاره دارد: چطور

1. Roudriguez

2. Long ford

3. ARC GIS

4. Valerio

می‌توان نابرابری‌های اجتماعی و مکانی را کاهش داد یا حتی از آنها جلوگیری کرد، همین‌طور مشکلات مرتبط اجتماعی و بخشبندی مکانی را چگونه می‌توان با رشد اقتصادی محلی ثابت، رقابت‌های بین‌المللی و بین منطقه‌ای و همچنین، آگهی بازار کار ایجاد کرد. برای مواجهه با این چالش‌ها، ثابت شده است که روش‌های سنتی طاقت فرسا و بی‌اثر هستند و در نتیجه، راهبردهای حکومتی جدیدی لازم است. در میان آنها، حکومت یکپارچه شهری، یک مفهوم جدید است که دلالت بر تغییر در وضعیت اداری و روش تفکر تصمیم‌گیرندگان در تدوین و اجرای سیاست‌های توسعه ارضی دارد. حاکمیت یکپارچه شهری، داشتن دو بعد عمودی و افقی فراتر از مرزهای اداری شهرها دارد و مستلزم شناسایی عواملی که بر اساس این ابعاد هستند، می‌باشد. راه حل این موضوع طراحی و اجرای پروژه‌هایی از قبیل پروژه‌های سهام‌داران نیست، باید این عوامل انتخاب و تجزیه و تحلیل شوند، کسانی که می‌توانند پشتیبانی واقعی از این پروژه‌ها داشته باشند. در واقع حکومت یکپارچه شهری یک رویکرد مدیریتی برای مشکلات اساسی موجود در طول تدوین سیاست فراتر از محدودیت‌های مناطق سیاسی است.

دیرک^۱ و همکاران (۲۰۱۷)، نشان دادند که نبود زیر ساخت‌های مناسب باعث خواهد شد تا مدیریت بحران نیز با چالش مواجه شده و نتایج مهمی به ارمغان نیاورد. از این رو ابتدا باید زیر ساخت‌های شهری بهبود یافته و سپس، به بحث مدیریت بحران توجه داشت. جان^۲ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان «نقش گروه‌های مدیریت بحران در حوادث شهری طبیعی» توجه به آموزش و استفاده از آخرین دانش‌های به روز جهت توانمندسازی نیروی انسانی را ضروری می‌داند تا فرآیند مدیریت بحران به خوبی در حوادث شهری پیاده گردد. یافته‌های فلاذر^۳ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان «مدیریت بحران شهری و محلی» نشان می‌دهد که مدیریت بحران شهری باید از محلات شهرها شروع شده و سپس، به صورت یک کل عمل نماید و در محله‌های بزرگ یک ستاد مدیریت بحران تشکیل و در هنگام بروز حوادث به قلمرو تحت نظارت خود رسیدگی نماید.

جدول ۱. جمع‌بندی پیشینه نظری

1. Dirak
2. John
3. Floods

نویسنده	سال انتشار	نتایج
بناوند و محمدی کیش	۱۳۹۰	برنامه‌ریزی شهری با تکیه بر داده‌های جغرافیایی می‌تواند با تبیین اصول و مفاهیم خود با استفاده از این داده‌ها اثرات بلایا را تا حد زیادی تقلیل دهد.
رضایی و همکاران	۱۳۹۱	مدیریت شهری می‌تواند در بهبود و ارتقای شاخص‌های سرمایه اجتماعی، ایمنی و امنیت، حاکمیت، حس شادکامی و غیره نقش مؤثری داشته باشد.
فرج‌پورخانپشتانی و هداوندی	۱۳۹۳	فرآیند توسعه شهر و برنامه‌ریزی برای پیشرفته شدن جوامع با بحرانهای روبرو است که اگر این بحران مدیریت نشود باعث اخلاص در مسیر پیشرفت توسعه پایدار شهرها و جوامع می‌شود.
لعل و همکاران	۱۳۹۲	استفاده از رگرسیون می‌تواند به عنوان ابزار مناسبی جهت بررسی روند شاخصها و پیش‌بینی آن‌ها جهت برنامه‌ریزی و پایش عملکرد واحد ایمنی مورد استفاده قرار گیرد.
مدیری و همکاران	۱۳۹۴	راهبرد طرح جامع ایمن‌سازی شهر در مقابل بحران‌ها برای برنامه‌ریزی در حوزه مدیریت شهری می‌تواند بسیار کارآمد باشد.
رحمانی و همکاران	۱۳۹۶	سه گام اساسی در مدیریت قبل از بحران شامل؛ پیش‌بینی، پیشگیری و آمادگی است همچنین، بازبانی، بازسازی و یادگیری مهمترین گامهای مدیریت در مرحله پس از بحران می‌باشد.
دانشور و مهدی نیا	۱۳۹۶	عدم ارتباط مناسب فرایند برنامه‌ریزی با مدیریت بحران موجب عدم هماهنگی در کلان شهرها می‌شود.
حسینی	۱۳۹۶	تدوین برنامه و اصول پیشنهادی طرحهای شهری می‌بایست در قالب دو برنامه کلان یعنی پیشگیری از بحران و کاهش اثرات بحران صورت گیرد.
رودریگز و همکاران	۲۰۱۴	هر یک از ابعاد کیفیت فنی، کیفیت عملکردی و تصور با خدمات ادراک شده توسط شهروندان و رضایت آنها از کیفیت خدمات، رابطه ای مستقیم و قوی دارند
والریو و همکاران	۲۰۱۵	اتخاذ رویکرد مدیریتی حل مشکلات اساسی بدون توجه به محدودیت‌های مناطق سیاسی
دیرک و همکاران	۲۰۱۷	بهبود زیر ساختهای شهری
جان	۲۰۱۷	توجه به آموزش و توانمند سازی نیروی انسانی
فلودز	۲۰۱۷	مدیریت بحران شهری باید از محلات شهرها شروع شده و در محله های بزرگ یک ستاد مدیریت بحران تشکیل دهد
جورن و همکاران	۲۰۱۷	توجه به بهبود وضعیت زیر ساخت و ارائه تسهیلات مناسب

منبع: گردآوری پژوهشگران

جورن^۱ و همکاران در سال (۲۰۱۷) با پژوهش در زیرساختها و تسهیلات شهری و مدیریت بحران شهری، توجه به بهبود وضعیت زیر ساخت و ارائه تسهیلات مناسب هنگام بروز بحران را سبب کاهش صدمات و خسارات ناشی از بروز بحران دانسته‌اند.

مبانی نظری

با گسترش شهر و شهرنشینی و افزایش تدریجی تعداد شهرهای بزرگ در جهان به خصوص در کشورهای درحال توسعه از جمله ایران، از یک طرف توسعه شهرها تمرکز و تجمع جمعیت و افزایش بارگذاری‌های محیطی و اقتصادی بر شهرها از طرف دیگر، ضمن توجه بیشتر به شهرها، منجر به پذیرش نقش‌ها و عملکردهای متعدد شده است. یکی از موضوع‌هایی که بیشتر شهرهای بزرگ جهان با آن دست به گریبان هستند، موضوع «حوادث طبیعی» است که آمادگی برای مقابله با آن از مباحث توسعه پایدار محسوب می‌شود. باتوجه به ماهیت غیرمترقبه حوادث طبیعی و لزوم اتخاذ سریع و صحیح تصمیم‌ها و اجرای عملیات، مبانی نظری و بنیادی دانشی تحت عنوان «مدیریت بحران» بوجود آمده است که در ادامه به عنوان مبنایی نظری برای مطالعه حاضر آورده شده است.

دانش مدیریت بحران شهری به مجموعه فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که قبل، بعد و هنگام وقوع بحران، جهت کاهش اثرات این حوادث و کاهش آسیب‌پذیری انجام گیرد. این موضوع ارتباط خاصی با مباحث برنامه‌ریزی شهری، مدیریت شهری و جغرافیا دارد. بنابراین، مدیریت بحران شهری ترکیبی از مسائل مدیریتی و برنامه‌ریزی شهری است، که هدف آن ایجاد هماهنگی بین برنامه‌ریزی و کنترل طرح‌ها و برنامه‌های شهری است، به گونه‌ای که تدوین و اجرای این برنامه‌ها به شیوه‌ای مطلوب صورت گیرد.

بطور کلی، اگر مدیریت معادل تصمیم‌گیری و نظارت در نظر گرفته شود، مدیریت شهری شامل نظارت و تصمیم‌گیری در امور شهری است. البته از طرف صاحب‌نظران و محققین این رشته تعاریف متعددی از مدیریت شهری شده است که با اندکی نظارت در جمله‌بندی و اظهاریه‌های خود تا حدودی نزدیک بهم می‌باشند. برای شناخت بهتر، موضوع این تعاریف بیان گردیده است (حمزه‌پور، ۱۳۹۵). مدیریت شهری به تمامی نهادها، سازمان‌ها و افرادی گفته می‌شود که به صورت رسمی یا غیررسمی در فرآیند مدیریت شهر اثرگذار هستند.

1. John

پس مدیریت شهری فقط شهرداری و شورای شهر نمی‌باشد و هر عنصری که به شکلی در فرآیند مدیریتی شهر اثری دارد در این حیطه قرار دارد. مدیریت شهری با سیاستها، طرحها، برنامه‌ها و عملیاتی مرتبط می‌شود که امکان دسترسی‌های در حال رشد را به زیر ساختارهای اساسی سرپناه و اشتغال را تضمین کند (شهابی، ۱۳۹۵).

مهمترین اهداف مدیریت شهری عبارتند از: ارتقای شرایط کار و زندگی همه جمعیت شهر با توجه به افراد و گروه‌های کم درآمد، تشویق توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار و حفاظت از محیط کالبدی شهر (باقری‌فر، ۱۳۹۵).

برنامه‌ریزی شهری، به دنبال مشکلات نشأت گرفته از انقلاب صنعتی مطرح شد (شوای^۱، ۲۰۱۰)، هرچند پیشینه برنامه‌ریزی برای شهر، به گذشته‌های بسیار دورتر و شکل‌گیری نخستین تمدن‌های بشری در میان‌رودان، مصر و هند برمی‌گردد. در ابتدا، حل مشکلات صنعتی شدن (همچون؛ کمبود مسکن، بهداشت محیط و...) در مداخلات کالبدی دیده می‌شد. اما، از اواسط دهه ۱۹۶۰ میلادی و با بروز ناکارآمدی این‌گونه مداخلات، برنامه‌ریزی شهری، به سوی مسائل اقتصادی و اجتماعی روی آورد و مباحثی چون عدالت، دموکراسی و مشارکت مردم در فرایند برنامه‌ریزی شهری مطرح گشت. ابزارهای کالبدی برنامه‌ریزی شهری، عبارتند از: شبکه معابر، کاربری اراضی، تراکم، محدوده‌ها، حریم‌ها و در قرن بیستم به علت پیچیدگی مسائل شهری، یک سری نهضت‌های شهری شکل گرفتند که اولین آن‌ها در شیکاگو و در سال ۱۸۹۱ تشکیل شد.

بی‌تردید فعالیتهای شهرداری را در ایران به شکل نوین را باید مربوط به دوره بعد از مشروطیت دانست. این دوران با تصویب قانون بلدیة در دوره اول مجلس شورای ملی به سال ۱۲۸۶ هـ. ش. آغاز گردید. نخستین شهرداری که براساس قانون جدید تأسیس شد، شهرداری تهران بود که با تشکیلات جدید در همان سال (۱۲۸۶) تقریباً بلافاصله پس از تصویب قانون پایه‌گذاری شد و با تشکیلات جدید آغاز به کار کرد. پس از آن تا سال ۱۳۰۴، یعنی آغاز سلطنت پهلوی اول، مجموعاً ۱۶ شهرداری ایران تأسیس شد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با توجه به تغییر بنیادین نظام سیاسی کشور، بر اداره شورایی کشور (در سطوح مختلف کشوری، استانی، شهری و روستایی) در قانون اساسی تأکید ویژه‌ای شده، به‌طوری که یک فصل از قانون اساسی به شوراها اختصاص

یافته است. بین سالهای ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۴ دو رویکرد متمایز در حوزه برنامه‌ریزی و اقدامات قابل تشخیص است. دو اتفاق مهم در این مجموعه، آغاز تهیه طرح جامع توسط نهاد توافقی به عنوان نطفه اولیه رویکرد جدید برنامه‌ریزی در تهران و تأسیس نهاد تهیه طرحهای توسعه شهری مطرح می‌شود.

در ذیل اهداف برنامه‌ریزی شهری باید گفت حاصل برنامه‌ریزی شهری و طرح‌ریزی شهری، مجموعه مدونی است که به صورت ابزار تصمیم‌گیری در اختیار تصمیم‌گیران یا مدیران شهری قرار می‌گیرد، چرا که تصمیم‌گیری براساس ملاحظات، امکانات و محدودیت‌ها انجام شده و به اجراء در می‌آید. برخی از این اهداف عبارتند از؛ عقلایی کردن اقدامات، برقراری تعادل بین عرضه و تقاضا، به منظور تأمین عادلانه‌تر نیازها و گسترش دامنه انتخاب (حقوقی فرد و همکاران، ۱۳۹۶).

برخی از اصول بنیادین برنامه‌ریزی شهری برای ساماندهی شهر همچون؛ عدالت، کارآمدی، کیفیت محیطی و سرزندگی، مورد تأکید تمامی برداشت‌های مختلف از برنامه‌ریزی شهری می‌باشد. این اصول، پایه هر نوع هدف‌گذاری می‌باشند.

طراحی شهری عبارت است از مطالعه کیفیت فضاها، کیفیت فیزیکی طرح‌ها، ارایه طرح‌های فیزیکی از فضاها و شناخت کیفیت فیزیکی شهری. بوجود آوردن مجموعه‌های فیزیکی است که در آن بیشتر به کیفیت فضاها و کیفیت فیزیکی طرح‌ها توجه می‌شود. در طرح‌ریزی شهری، روش‌های تحلیل بصری فرم‌های شهری بی اندازه موثرند. هدف طرح‌ریزی شهری جستجوی کیفیات زیبایی بصری از فرم شهری است که بر اساس مصرف اراضی پیش‌بینی شده در برنامه‌ریزی شهری قرار دارد. سیاست‌هایی را که شهرداری‌ها در رابطه با ضوابط ساختمانی شهر اعمال می‌نمایند، می‌توان جزئی از طرح‌ریزی شهری دانست.

مرحله متأخر تکامل طراحی شهری، که از اواخر دهه ۱۹۸۰ میلادی آغاز و در دهه ۱۹۹۰ اوج یافته و در هزاره سوم میلادی نیز همچنان به شکل فرایندی تداوم می‌یابد، را باید دوران بلوغ این رشته دانست. طی این مرحله، به دنبال طرح مسایل جدی زیست‌محیطی، نظیر افزایش انواع آلودگی‌ها، افزایش دمای کره زمین و نابودی منابع طبیعی، مبحث "توسعه پایدار" از سال ۱۹۸۷ به طور رسمی و از طریق سند موسوم به "آینده

مشترک ما" که در گزارش برون‌تلد در دستور کار سیاسی سازمان ملل قرار گرفت (شهرجردی و همکاران، ۱۳۹۶).

به رغم آنکه پیشینه شهرسازی در ایران به گذشته‌های بسیار دور باز می‌گردد، تهیه طرح‌های شهری در کشور ما سابق ای چندان طولانی ندارد و ریش‌های تاریخی آن به آغاز قرن معاصر باز می‌گردد. پیش از جنگ جهانی دوم در سالهای ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۳ در این باره اقداماتی انجام م‌دهند و طرح‌هایی با فرآیند؛ ۱- شناخت وضع موجود ۲- تجزیه و تحلیل ۳- ارائه راه‌حل جامع، تهیه و شهرهای خود را با این فرآیند بازسازی می‌کنند در ایران که اولین طرح جامع خود را به ترتیب در سال ۱۳۴۵ برای بندر لنگه در سال ۱۳۴۶ برای بندرعباس، تهران، تبریز، قزوین و رشت تهیه کرد که در این باره از نظر فرآیند و روشها و دیدگاه‌ها متکی بر سوابق طرح‌های جامع اروپا و آمریکا بوده است (موسوی و همکاران، ۱۳۹۶).

در سال ۱۳۴۷ نیز طرح جامع شهرهایی چون بندرانزلی، همدان، اهواز، بابل و بابلسر به تصویب رسید و روند تصویب طرح‌ها در شورای عالی شهرسازی همچنان ادامه یافت، به طوری که تا پایان سال ۱۳۷۸، ۲۱۹ طرح جامع شهری به تصویب رسید (زرین درفش، ۱۳۹۵).

به طور کلی اهداف در طراحی شهر به شرح زیر می‌باشند:

- ۱- تأکید برالگوی ویژه شهر که به شهر و محلات آن یک تصور ذهنی، حس هدف و وسیله جهت‌یابی داده است.
- ۲- حفاظت از منابعی که موجب ارتباط با طبیعت، پیوند با گذشته و جلوگیری از ازدحام می‌گردد.
- ۳- تبدیل در پروژه‌های بزرگ جدید به منظور اطمینان آنها با الگوی موجود شهر، منابعی که باید حفظ شوند، محیط محله‌ها.
- ۴- بهبود وضع محلات به منظور ارتقاء سطح ایمنی، راحتی، غرور و موقعیت (جابری، ۱۳۹۵).

با نگاهی سیستمی به ترکیب یک شهر، مدیریت شهری و ارتباط آن با مدیریت بحران را چنین می‌توان تشریح کرد. در بحث مدیریت شهری، شهر مانند تمام سیستمها مجموعه ای از اجزاست که با هم در حال تعامل هستند. که اگر این اجزاء دچار مشکل شوند بر

تعاملات اجزاء و درکل سیستم تأثیر می‌گذارد. از تازه‌ترین رویکردهایی که در نظریه مدیریت شهری می‌توان اضافه نمود تا مدیران شهر بتوانند کارآیی بیشتری را در زمان بحرانها را داشته باشند عبارتند از :

الف - نقش دریافت‌کننده اطلاعات : یعنی مدیران شهر از منابع و مراکز سیستم‌های موجود اطلاعات مرتبط با بحرانها را جمع‌آوری نمایند تا برای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری آتی کارساز باشد.

ب - نقش پخش‌کننده اطلاعات و آگاه‌کننده: این بعد به نحوی اطلاع‌رسانی و آموزش شهروندان در خصوص بحرانها می‌باشد، یعنی آگاهی‌های لازم در خصوص نحوه برخورد و چگونگی حرکت جمعیت را در بحرانها به شهروندان اطلاع‌رسانی نماید .

ج - نقش تشخیص بحرانها در نقش کارآفرین: گروههای اثربخش مواجه با بحران و بلایا در دو نقش اخیر مدیران شهری از طریق دریافت نیازها و انتظارات مردم و جامعه باید بتوانند در خصوص بحرانهای ایجاد شده تصمیمات اثربخش و کارآمدتری در ارایه خدمات به آنان و فرهنگ‌سازی لازم دست یابند. تشکیل و سازماندهی گروههای اثربخش مواجه با بحرانها و بلایا با ترکیبی از اعضای نظام مدیریت شهری و گروهها و شهروندان متخصص در امور و عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ایجاد کند (فرجی راد، ۱۳۹۵)

مهمترین عوامل موثر بر مدیریت بحران شهری عبارتند از: وجود نظام اطلاع‌رسانی در سازمانهای مرتبط با بحران شهر، وجود نیروی انسانی متخصص، اثربخشی عملیات و نظام اطلاع‌رسانی برای ساکنین فعالیت مستمر ستاد اطلاع‌رسانی، تجهیزات تخصصی و وجود نظام ذخیره‌سازی برای مدیریت پشتیبانی امداد (صفاری، ۱۳۹۰).

برنامه جامع و یکپارچه مدیریت بحران دارای اجزا و مراحل است، که هر یک از مراحل آن باید در زمان خاص خود (قبل از بحران، در حین بحران و یا بعد از بحران) انجام شود، تا موفقیت برنامه در مقابله با بحران را تضمین نماید. چرخه مدیریت یکپارچه بحران به چهار مرحله کلی تقسیم گردیده است؛ پیشگیری و کاهش اثرات، آمادگی، پاسخ و واکنش در برابر بحران و بازگشت به وضعیت قبل از سانحه (بنا و همکاران، ۱۳۹۰).

طبقه‌بندی مدل‌ها و تئوری‌های مدیریت بحران شهری

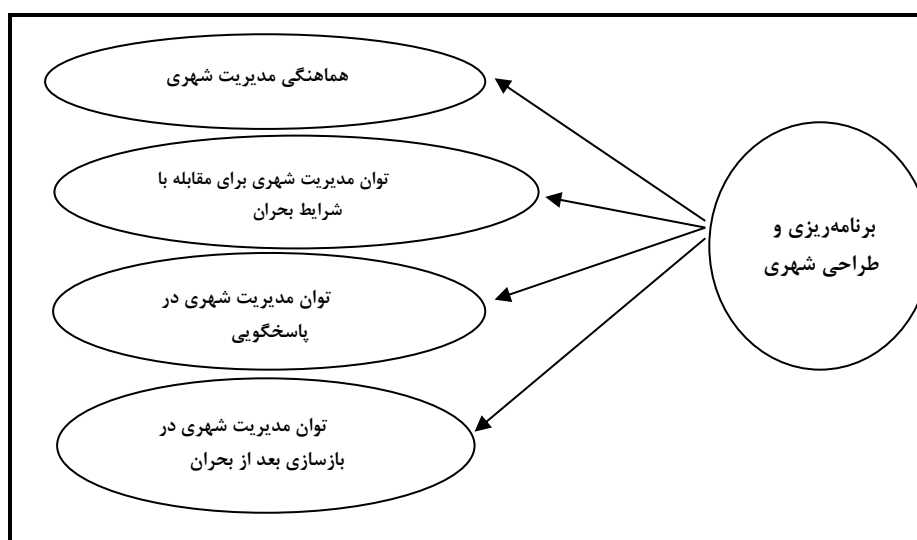
الف - مدل مدیریت بحران تیری و میتراف^۱: تیری و میتراف اظهار می‌کنند مدیریت اثربخش بحران، جدا از نوع بحران، شامل اداره کردن پنج مرحله مشخص است که بحرانها طی می‌کنند: شناسایی یا ردگیری علائم، آمادگی و پیشگیری، مهار ویرانی، بهبود، یادگیری. این مدل با شناسایی یا ردگیری علائم بحران شروع می‌شود و سپس با فرایند یادگیری از مرحله بهبود به پایان می‌پذیرد و سپس نتایج یادگیری به مرحله اول برمی‌گردد و این چرخه همین‌طور ادامه می‌یابد. پرواضح است، دو مرحله اول، جزء مراحل قبل از بحران است و مدیریت پیش‌فعال بحران را شامل می‌شود. هر تلاش یا فعالیتی در طول این مراحل کمک زیادی به شناسایی، پیشگیری و یا جلوگیری از بحران‌های بالقوه در مراحل اولیه می‌کند. در مقابل آن، مراحل سوم و چهارم به عنوان مراحل بعد از بحران هستند که هر فعالیتی در طی آنها صورت می‌گیرد به عنوان فعالیت‌های واکنشی یا منفعل هستند که تلاشی است در جهت مقاومت و یا کنترل شدید بر یک بحران ظاهر شده و یا حداقل کردن ویرانی‌های احتمالی آن. به صورت مقایسه‌ای، مدیریت پیش‌فعال بحران اهمیت ویژه‌ای برای هر سازمان بازرگانی دارد زیرا سازمان را در بسیاری از جنبه‌ها برای رویارویی با موقعیت‌های بحرانی ناخواسته و غیرقابل انتظار آماده خواهد کرد و آن را در یک موقعیت مساعد در زمان وقوع بحران قرار می‌دهد. برای پیدایش یک چنین مدیریتی باید سه فعالیت اصلی صورت گیرد: (۱) ایجاد یک برنامه مدون بحران. (۲) تشکیل تیم مدیریت بحران و (۳) آموزش‌های منظم پرسنل برای مواجهه با بحران‌ها (برزویی، ۱۳۹۳).

ب - مدل واکنشی در مقابل مدل پیش‌فعال: اساساً، در موقعیت‌های بحرانی از دو روش به بحران می‌نگرند: واکنشی و پیش‌فعال. سازمان‌ها هم می‌توانند علائم هشداردهنده را نادیده بگیرند و با وقوع بحران نسبت به آن واکنش نشان دهند و هم می‌توانند خود را برای رویارویی با بحران و مدیریت آن از قبل آماده سازند. در حالت اول پیامدهای ناشی از بحران مشخص نمی‌شوند ولی در حالت دوم نه تنها فرصت‌هایی را برای اداره بحران فراهم می‌سازد بلکه حتی می‌تواند به دفع بحران منجر شود. در مدل واکنشی، تصمیمات مربوط به بحران در حین یا بعد از وقایع اتخاذ می‌شود ولی در مدل پیش‌فعال، تصمیم‌گیرندگان

1. Thierry & Mitraf

شکل‌های مختلف بحران و نیز برنامه‌های مواجهه با آنها را پیش‌بینی می‌کنند. اولین مرحله در مدل پیش‌فعال، تجزیه و تحلیل آسیب‌شناسی بحران است که سعی می‌کند نقاط آسیب‌پذیر در سازمان و نیز عوامل مؤثر در وقوع بحران شناسایی شود. «اسلاتر» مدلی را برای شناسایی عوامل مؤثر در بحران سازمانی ارائه داده است. در این مدل ویژگی‌های مدیریتی و سازمانی بر اثربخشی تصمیم‌اثر می‌گذارند و سپس، متغیرهای محیطی و رقابت به همراه اثربخشی تصمیم، میزان حرکت به سوی بحران را شکل می‌دهد. متغیرهای محیطی و تغییرات ناگهانی در محیط شامل تغییراتی در بازارها، عرضه‌کنندگان و تأمین‌کنندگان، عوامل اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و ... هستند. ویژگی‌های مدیریتی عبارتند از: توانایی‌ها و ویژگی‌های نیروی انسانی و نیز توانمندی‌های مدیران، شیوه‌های رهبری آنها که تأثیر زیادی بر نوع تصمیمات و توانایی سازمان برای مواجهه با بحران دارد. ویژگی‌های سازمانی شامل اندازه سازمان، منابع، ساختار، دستورالعمل‌های اجرایی و کنترل و ... هستند که بر موقعیت‌های وقوع بحران تأثیر می‌گذارند (جبری، ۱۳۹۵).

با توجه به تئوری‌های مطرح شده در پژوهش حاضر، مدل مفهومی پژوهش در قالب شکل ۱ آورده شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

فرضیات پژوهش

به نظر می‌رسد برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر هماهنگی مدیریت شهری تأثیرگذار است.

به نظر می‌رسد برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر توان مدیریت شهری برای مقابله با شرایط بحران تأثیرگذار است.

به نظر می‌رسد برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر توان مدیریت شهری برای پاسخگویی و واکنش مناسب حین بحران تأثیرگذار است.

به نظر می‌رسد برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر توان مدیریت شهری برای بازسازی بعد از بحران تأثیرگذار است.

روش شناسی پژوهش

از نظر روش شناسی این پژوهش، توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. پژوهش حاضر بر اساس چگونگی بدست آوردن داده‌های مورد نیاز و از نظر طبقه بندی پژوهش‌های با توجه به هدف آن‌ها، در زمره پژوهش‌های توصیفی قرار دارد. از لحاظ نوع نظارت و درجه کنترل این پژوهش در زمره پژوهش‌های میدانی قرار دارد چرا که متغیرها در حالت طبیعی آنها بررسی میشوند. داده‌های مربوط به این پژوهش مربوط به شهر تهران بوده و بین بازه زمانی بهمن ماه ۱۳۹۶ تا خرداد ۱۳۹۷ گردآوری و تجزیه و تحلیل شدند. از لحاظ جامعه آماری، مدیران و معاونین مناطق ۲۲ گانه شهرداری شهر تهران بود که با توجه به بررسی‌های انجام شده در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، ۲۲ مدیر ارشد شهرداری و ۴۵ نفر به عنوان معاون وجود دارند که جامعه آماری را تشکیل داده اند. جهت نمونه گیری در پژوهش حاضر از روش سرشماری کل استفاده شد که کل حجم نمونه ۶۷ نفر بودند. در این پژوهش از پرسشنامه به منظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز به منظور سنجش و اندازه‌گیری متغیرهای مورد بررسی استفاده شده است. به منظور سنجش روایی ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه نهایی در اختیار ۲۰ نفر از مدیران و معاونین نمونه آماری قرار گرفت تا نظرات آنها جهت مناسب بودن سؤالات بررسی گردد که با اعمال نظرات اصلاحی روایی پرسشنامه تأیید شد. برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید بدین صورت که پرسشنامه نهایی در اختیار ۳۰ نفر از مدیران و معاونین قرار داده

شد که ضریب آلفای کرونباخ آن برابر با ۷۵ گردید که نشان دهنده پایایی مناسب ابزار است .

برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه از روش‌های آماری مختلفی استفاده گردید. برای این منظور و متناسب با نیاز آمار تحلیلی، از نرم افزار آماری علوم اجتماعی، نرم افزار صفحه گسترده اکسل و SPSS در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی، بهره گرفته شده است. در زمینه آمار توصیفی از فنون آماری همچون جدول توزیع فراوانی و نمودار میله‌ای، میانگین، نما، میانه، انحراف معیار و واریانس شد. همچنین در زمینه آمار استنباطی نیز از آزمون مستقل و تحلیل رگرسیون چندگانه با نرم افزار SPSS مورد استفاده قرار گرفت. در نهایت از آزمون کولموگروف اسمیرنوف جهت مشخص نمودن نرمال یا غیرنرمال بودن داده‌ها استفاده شد. این آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها را نشان می‌دهد. یعنی اینکه توزیع یک صفت در یک نمونه را با توزیعی که برای جامعه مفروض است مقایسه می‌کند. اگر داده‌ها دارای توزیع نرمال باشند امکان استفاده از آزمون پارامتریک وجود دارد و در غیر این صورت، باید از آزمون ناپارامتریک استفاده کنیم. پس از تحلیل SPSS در برون داد آزمون کولموگروف - اسمیرنوف اگر آزمون معنی دار بود یعنی p کوچک تر از 0.05 بود، به معنی این است که توزع نرمال نیست و باید از آزمون ناپارامتریک استفاده کنیم. بنابراین اگر نتیجه این آزمون معنی دار نباشد امکان استفاده از آزمون‌های پارامتریک وجود دارد.

یافته‌ها

الف. یافته‌های توصیفی

در ابتدا و پیش از آزمون فرضیات پژوهش، با آمار توصیفی صرفاً به توصیف جامعه می‌پردازیم و هدف از این کار محاسبه پارامترهای جامعه آماری است؛ با توجه به نتایج بررسی‌ها سطح تحصیلات افراد نمونه در مقاطع لیسانس (۴۸ درصد) و فوق لیسانس (۵۲ درصد) بوده است. به همین ترتیب جنسیت ۹ درصد از پاسخگویان زن و بقیه مرد بوده‌اند. سابقه شغلی پاسخگویان در بازه زمانی ۱۰ تا ۱۵ سال هفتاد درصد در بازه زمانی ۱۵ تا ۲۰ سال تنها ۴ درصد و در بازه زمانی ۲۰ سال ۲۶ درصد بوده است. سن پاسخگویان نیز در بازه

های سنی بین ۳۰ تا ۴۰ و بین ۴۰ تا ۵۰ و بالای ۵۰ سال سن به ترتیب دارای فراوانی ۴۰ درصد، ۱۲ درصد و ۴۸ درصد بوده است.

در ادامه، جدول ۱ شاخص‌های توصیفی نمرات برنامه‌ریزی و طراحی شهری، هماهنگی مدیریت شهری، توان مدیریت شهری برای مقابله با شرایط بحران و توان مدیریت شهری برای بازسازی بعد از بحران را نشان می‌دهد.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیرها	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
۱	برنامه‌ریزی و طراحی شهری	۶۷	۴	۵	۴,۵	۲,۰۶
۲	هماهنگی مدیریت شهری	۶۷	۳	۵	۴	۱,۷۳
۳	توان مدیریت شهری برای مقابله با شرایط بحران	۶۷	۴	۵	۴,۵	۲,۰۶
۴	توان مدیریت شهری برای پاسخگویی حین بحران	۶۷	۳	۴	۳,۵	۱,۵۳
۵	توان مدیریت شهری برای بازسازی بعد از بحران	۶۷	۳	۵	۴	۱,۷۳

منبع: محاسبات پژوهش

بر اساس جدول ۱، بیشترین میانگین و بیشترین انحراف معیار برای متغیرهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری و توان مدیریت شهری برای مقابله با شرایط بحران بوده و کمترین میانگین با مقدار ۳/۵ برای متغیر توان مدیریت شهری برای پاسخگویی حین بحران است.

ب. یافته‌های استنباطی

بررسی نرمال بودن داده‌ها با آزمون کلموگروف-اسمیرنوف^۱

ابتدا با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف نرمال بودن داده‌های حاصل از پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت که نتایج این آزمون به شرح ذیل در قالب جدول شماره ۲ نشان داده شده است:

جدول ۲. آزمون کلموگروف-اسمیرنوف			
(α) Kolmogorov-Smirnov			
ملاحظات	مقدار آماره	درجه آزادی	سطح معنی داری
	۰,۴۵۰	۶۸	۰,۱۷۸

منبع: محاسبات پژوهش

مشاهدات از توزیع نرمال پیروی می کنند $\{P - Value (sig) > \alpha = 0.05$
 مشاهدات از توزیع نرمال پیروی نمی کنند $\{P - Value (sig) \leq \alpha = 0.05$

همان‌طور که مشخص است معیار قضاوت در مورد این آزمون مقدار احتمال به دست آمده می‌باشد. چنانچه مقدار احتمال بزرگتر از ۰/۰۵ باشد فرض نرمال بودن داده‌ها تأیید می‌گردد و در غیر این صورت این فرض رد می‌شود. با توجه به سطح آزمون که بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد، مشاهدات از توزیع نرمال پیروی می‌کنند.
 برای تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات پژوهش، ابتدا با استفاده از آزمون t مستقل به بررسی تأثیرگذاری برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر هریک از متغیرهای مورد فرض پرداخته شده است.

1 Kolmogorov-Smirnov

جدول ۳. آزمون فرضیات پژوهش

شاخص آماری متغیر	T	معنی‌داری
برنامه‌ریزی و طراحی شهری و هماهنگی مدیریت شهری	۵/۴۸	۰,۰۰۱
برنامه‌ریزی و طراحی شهری توان مدیریت شهری برای مقابله	۶/۳۷	۰,۰۰۰
برنامه‌ریزی و طراحی شهری و مدیریت شهری برای پاسخگویی	۴/۶۶	۰,۰۰۱
برنامه‌ریزی و طراحی شهری و توان مدیریت شهری برای بازسازی بعد از بحران	۵/۸۸	۰,۰۰۲

منبع: محاسبات پژوهش

با توجه به مشاهدات جدول ۳، چون مقدار t بدست آمده در هریک از سطرهای جدول فوق از مقدار t جدول بحرانی که ۱/۹۶ می‌باشد بزرگتر است و سطح معنی‌داری کمتر از ۰,۵ است می‌توان با اطمینان ۰,۹۵ بیان داشت که فرض‌های ما تأیید شده و برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر تمامی متغیرهای مورد آزمون تأثیر گذار است.

جهت بررسی میزان تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته استفاده از آزمون ضریب رگرسیون چندگانه استفاده گردید. با توجه به این که در این پژوهش تعداد متغیرهای وابسته بیش از دوتا است، جهت آزمون فرضیات از آزمون رگرسیون خطی چندمتغیره استفاده شده است که در واقع این روش تأثیر همزمان متغیر مستقل را بر روی متغیرهای وابسته نشان می‌دهد. در جدول ۴ نتایج این آزمون مشاهده می‌گردد.

جدول ۴. معنی‌دار بودن ضرایب رگرسیونی فرضیات پژوهش

مدل	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد شده	t	Sig
	B	Beta		
مقدار ثابت	۷۸/۷	۰/۲۰۱	۱۲/۹۹۱	۰,۰۰۰
هماهنگی مدیریت شهری	۰/۸۲۱	۰/۰۵۲	۶/۷۸۱	۰,۰۰۰
مقدار ثابت	۶/۹۸	۰/۲۳۰	۱۲/۱۵	۰,۰۰۰
توان مدیریت شهری برای مقابله	۰/۲۱۰	۰/۰۸۹	۸/۸۶۷	۰,۰۰۰
مقدار ثابت	۸/۶۷	۰/۳۴۰	۱۶/۱۷	۰,۰۰۱
توان مدیریت شهری برای پاسخگویی	۰/۵۲۱	۰/۰۷۰	۹/۶۷۸	۰,۰۰۱
مقدار ثابت	۷/۴۵	۰/۴۲۳	۱۹/۳۴	۰,۰۰۱
توان مدیریت شهری برای بازسازی	۰/۶۲۴	۰/۰۷۵	۸/۸۴۵	۰,۰۰۰

منبع: محاسبات پژوهش

معادلات رگرسیونی فوق را می‌توان با استفاده از ستون ضرایب استاندارد نشده برای هریک از متغیرها به شرح زیر محاسبه کرد:

- هماهنگی مدیریت شهری = $۸/۷۸ + (۰/۸۲۱)$ برنامه‌ریزی و طراحی شهری
- توان مدیریت شهری برای مقابله = $۶/۹۸ + (۰/۲۱۰)$ برنامه‌ریزی و طراحی شهری
- توان مدیریت شهری برای پاسخگویی = $۸/۶۷ + (۰/۵۲۱)$ برنامه‌ریزی و طراحی شهری
- توان مدیریت شهری برای بازسازی = $۷/۴۵ + (۰/۶۲۴)$ برنامه‌ریزی و طراحی شهری

می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل (برنامه‌ریزی و طراحی شهری) به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقاء پیدا خواهد کرد.

بحث و نتیجه‌گیری

اسکان پایدار یکی از اهداف اصلی توسعه پایدار محسوب می‌شود. امروزه در جامعه‌شناسی شهری اهمیت زیادی به اسکان پایدار قائل شده‌اند و برنامه‌ریزی در راستای تحقق این امر مورد توجه جدی قرار گرفته است در شرایط عادی شهری برنامه‌ریزی شهری تلاش می‌نماید تا اسکان ساکنین را بر اساس ساماندهی لازم طراحی نماید اما زمانی که شهر با یک شرایط اضطراری ناشی از بلایای طبیعی یا بلایای غیر طبیعی مواجه می‌شود، مدیریت بحران در برنامه‌ریزی شهری نقش تعیین‌کننده‌ای بر عهده خواهد گرفت. بلایای طبیعی به عنوان چالش اساسی در راستای دستیابی به توسعه پایدار اجتماعات شهری مطرح می‌باشند که در نتیجه، شناخت روش‌های دستیابی به این نوع توسعه به وسیله الگوهای کاهش آسیب‌پذیری ضرورت پیدا می‌کند. در این راستا برنامه‌های کاهش بلایای طبیعی از اهمیت خاصی برخوردار است. فرآیند تاب‌آوری و مدیریت بحران در برابر سوانح طبیعی با تأکید بر زلزله‌خیزی دارای ابعاد مختلفی می‌باشد که در سال‌های اخیر تلاش می‌شود به جای کاهش آسیب‌پذیری به ارتقا و بهبود تاب‌آوری ساکنان و سکونتگاه‌های در معرض خطر از یک سو و مدیریت درست بحران از سوی دیگر پرداخته شود. زمانی که بلایای طبیعی روی می‌دهند، این خطر اجتماعات انسانی را تهدید می‌کند که فاقد تاب‌آوری و

ظرفیت کافی برای مقاومت در مقابل سوانح و قدرت انطباق با اثرات مخرب سوانح باشند که این موضوع باعث تخریب، وارد آمدن زیان و بروز اختلال در عملکرد شهری می‌شود. مدیریت بحران در چنین شرایطی عامل مثبتی است که باعث افزایش توان اجتماعات شهری در مقابله با سوانح طبیعی می‌شود. پژوهش حاضر به نقش بسیار مهم و حیاتی برنامه‌ریزی و طراحی شهری در شرایط بحران پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان دادند؛ ۱. برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر هماهنگی مدیریت شهری تأثیر گذار است، و با ارتقای یک واحد برنامه‌ریزی و طراحی شهری به میزان (۰,۸۲۱) هماهنگی مدیریت شهری ارتقا می‌یابد. که این نتیجه با نتایج پژوهش‌های جان (۲۰۱۷)، فلودز (۲۰۱۷)، حسینی (۱۳۹۶) و فرج پور پشتمانی و هداوندی (۱۳۹۶) همسو بوده و همخوانی داشته است.

۲. تأثیر برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر توان مدیریت شهری برای مقابله با شرایط بحران تأیید شد و با ارتقای یک واحد برنامه‌ریزی و طراحی شهری به میزان (۰,۲۱۰) توان مدیریت شهری برای مقابله با شرایط بحران ارتقا می‌یابد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های جورن و همکاران (۲۰۱۷) و دیرک و همکاران (۲۰۱۷) همسو بوده و همخوانی دارد، چون یکی از مهمترین اهداف برنامه‌ریزی و طراحی شهری توسعه و گسترش توان مدیریتی شهرها می‌باشد و مدیریت بحران در برابر سوانح طبیعی به عنوان یک جزء لاینفک مدیریت شهری تلقی می‌گردد. بنابراین در برنامه‌ریزی‌های شهری و طراحی آن توجه به کاهش خسارات و افزایش امدادرسانی مناسب در شهرسازی بسیار حائز اهمیت است که در نهایت منجر به افزایش آمادگی ارکان مختلف مدیریت شهری در برابر سوانح طبیعی خواهد شد که این امر زیربنای اصلی در توسعه مدیریت بحران شهری در چنین شرایطی می‌باشد.

۳. برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر توان مدیریت شهری برای پاسخگویی و واکنش مناسب حین بحران تأثیرگذار است و با ارتقای یک واحد برنامه‌ریزی و طراحی شهری به میزان (۰,۵۲۱) مدیریت شهری برای پاسخگویی و واکنش مناسب حین بحران ارتقا می‌یابد، این نتیجه با نتایج پژوهش‌های رحمانی و همکاران (۱۳۹۶) همسو بوده و همخوانی دارد. چون هدف نهایی برنامه‌ریزی و طراحی شهری، افزایش مسئولیت اجتماعی مسئولین و توجه به طرح‌های اجرایی مناسب در هنگام وقوع

بحرانها است که یکی از مباحث بسیار مهم در توسعه پایدار محسوب می‌شود و نبود طرح و برنامه در زمان وقوع بحران باعث خواهد شد که سردرگمی در بین ارکان مختلف سازمان شهری و مردم شده که این امر می‌تواند با بحرانهای دیگر شهرها را مواجه نماید و اسکان شهروندان با خطرات جدی مواجه شود. از این رو، به عنوان یک اصل اساسی در توسعه پایدار شهری، لازمه برنامه‌ریزی و طراحی شهری مناسب توجه به طرح‌هایی است که سازمان مدیریت شهری جهت مقابله با بحرانها دارد که می‌تواند ضریب ریسک در شرایط بحرانی را کاهش دهد بنابراین، لازم است کارایی چنین طرح‌هایی از طریق مانورهای شهری مورد آزمایش قرار بگیرند تا در شرایط خطر مورد استفاده واقع شوند.

۴. برنامه‌ریزی و طراحی شهری بر توان مدیریت شهری برای بازسازی بعد از بحران تأثیرگذار است و با ارتقای یک واحد برنامه‌ریزی و طراحی شهری به میزان (۰,۶۲۴) مدیریت شهری برای بازسازی بعد از بحران ارتقا می‌یابد، این نتیجه با نتایج پژوهش‌های رحمانی و همکاران (۱۳۹۶) و دانش و مهدی‌نیا (۱۳۹۶) همسو بوده و همخوانی دارد. با توجه به این امر که بعد از وقوع هر بحرانی خسارات و اثرات منفی در محل وقوع بجای خواهد ماند که نیازمند توجه و بازسازی مجدد است، لازم است مسئولین شهری در هنگام بازسازی مجدد اماکن و از اصول مناسب شهرسازی استفاده نموده و حتی المقدور بازسازی مجدد اماکن آسیب دیده بهتر از زمان اولیه آن باشند چرا که وقوع یک سانحه باعث تخریب آنها شده که نشان‌دهنده بی‌کیفیتی اینگونه ساخت و سازها است که نیازمند توجه بیشتری می‌باشد، این امر نیز به عنوان یکی از مباحث اساسی در توسعه پایدار شهری محسوب می‌شود.

پیشنهادهای

۱. پیشنهاد می‌گردد سازمان مدیریت شهری در فرایند برنامه‌ریزی شهری و طراحی آن به ابعاد مختلف مدیریت بحران توجه ویژه‌ای نمایند چرا که هدف اصلی مدیریت شهری ارتقای کیفیت زندگی شهری و کاهش آسیب‌پذیری شهرها در برابر بحران‌هایی

نظیر زلزله و ... است که این امر تأثیر پایداری بر توسعه مدیریت بحران شهری بر جای خواهد گذاشت.

۲. پیشنهاد می‌گردد سازمان مدیریت شهری آموزش شهروندان را یکی از مهمترین اهداف مدیریت شهری در هنگام بحرانها دانسته و سعی نمایند که به صورت دوره ای آموزشهای نظری و عملی در مناطق مختلف پیاده‌سازی نمایند و این امر به عنوان یک رکن اساسی در توسعه پایدار شهری، آمادگی مقابله با خطرات و بلایای طبیعی در ذهن ساکنین نهادینه سازی شود.

۳. پیشنهاد می‌گردد مدیریت شهری جهت افزایش توان شهری در مقابل بلایای طبیعی به شاخصهای تاب آوری شهری جهت ارتقای امنیت شهری توجه ویژه ای داشته باشند. با عنایت به این نکته که امروزه تاب‌آوری شهری مبحث مهمی در بحران‌های پس از وقوع بلایای طبیعی محسوب می‌شود، توجه به این نکته می‌تواند در تسکین آلام ساکنین مؤثر واقع شود.

۴. پیشنهاد می‌گردد سازمان مدیریت شهری ساخت و سازهای غیرقانونی و بدون مجوز را بدون هرگونه ملاحظه ای تخریب نماید تا ضمن کاهش ساخت و سازهای غیر مجاز به کاهش خسارات شهری در شرایط بحرانی نیز کمک شود، این امر یکی از مهمترین اهداف مدیریت شهری و بحث محوری در توسعه شهری به منظور مقابله با شرایط بحرانی محسوب می‌شود.

۵. پیشنهاد می‌گردد متغیرهای هماهنگی مدیریت شهری، توان مدیریت شهری برای مقابله، توان مدیریت شهری برای پاسخگویی و توان مدیریت شهری برای بازسازی، به عنوان اصول زیربنایی در توسعه پایدار شهری، در مباحث مربوط به توسعه برنامه‌ریزی و طراحی شهری مدنظر مسئولین امر قرار گیرند تا ملزومات لازم برای توسعه برنامه‌ریزی شهری در شرایط عادی و شرایط بحرانی فراهم شوند.

۶. پیشنهاد می‌گردد با عنایت به نقش بی بدیلی که امروزه پدافند غیر عامل در افزایش تاب‌آوری شهرها در شرایط بحرانی بر عهده دارد در تمامی مراحل مربوط به مدیریت شهری از طراحی و برنامه‌ریزی تا اجرای طرح‌ها، اصل پدافند غیرعامل در تئوری و عمل پیاده‌سازی و عملیاتی گردند.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی: مقاله حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان: تمام نویسندگان در آماده‌سازی مقاله مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسندگان در این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

تعهد کپی‌رایت: طبق تعهد نویسندگان حق کپی‌رایت رعایت شده‌است.

References

- Ammons, D. N. (2008) 'City Manager and City Administrator Role Similarities and Differences', 'American Review of Public Administration', Vol.28, No. 1: 24-40.
- Benavand, G., Saflai Shahrabak, M., Qa'edRahmati, S., and Mohammadi Kish, M., 2011, "The role of city planning and Crisis Management in Reducing Earthquake Damage in Cities", National Conference on Sustainable Development and Urban Development, Isfahan: Higher Education Institute of Danesh Pajohan. (In Persian).
- Banayi, H., Ali, Mohammad (2016). Surveying the Physical Vulnerability of Region one of Tehran for Managing the Earthquake Crisis in Sustainable Urban Development, Third Comprehensive Urban Management Conference with Infrastructure, Services and Urban Sustainable Development Approach, Tehran: Permanent Secretariat of the Conference, Tehran University. (In Persian).
- Chakrabarty, B.K. (2001) 'Urban Management; Concepts, Principles, Techniques and Education', 'Cities', Vol. 18, No. 5: 331-345.
- Cronbach, L. J., (1951), 'Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests', "Psychometrika", 16(3): 297-334.
- Faraji Rad, Ali (2015). Integrated urban management, a necessity to achieve tourism development (case example: Zahedan city), Geographical Sciences, Architecture and Urbanism Research Quarterly 2 (11). (In Persian).
- Farajpour khan pashtani. Q., Rashidi, I., & Hadavandi, A., (2014), "Crisis Management and Urban Planning" National Conference on Urbanism, Urban Management and Sustainable Development, Tehran. (In Persian).
- Fakuhi, Nasser (1383). Urban anthropology. Tehran: Nasrani, 2nd edition. (In Persian).
- Habibi, Syed Mohsen (1383). From Shar to Shahr. Tehran: Tehran University Press, fifth edition. (In Persian).

- Haj Mohammadi, Alireza, 2014, Integrated Urban Management Model in Crisis Management, Second National Conference on Crisis Management and HSE in Vital Arteries, Industries and Urban Management, Tehran, Permanent Secretariat of National Crisis Management Conference. (In Persian).
- Hogogifard, H., (2017). Urban zoning with Integrated crisis management approach (Case study: Tehran Metropolitan), Third National Conference on Crisis Management and HSE in Vital Arteries, Industries and Urban Management, Tehran: Permanent Secretariat Conference. (In Persian).
- Hosseini, Ali (1388). Investigating the role and position of the Islamic City Council in the realization of integrated urban management (from the point of view of existing laws), the first international conference and the eighth national conference on urban planning and management, Mashhad, Islamic City Council of Mashhad - Ferdowsi University of Mashhad - Municipality and Research Center of the Council Islamic city of Mashhad. (In Persian).
- Jaber, N., (2016). Review of Crisis Management in Urban Areas of Shiraz, Fifth International Congress on Civil, Architectural and Urban Development, Tehran: Permanent Secretariat of the Conference. (In Persian).
- Jafari, Sadiq (2014). Integrated urban management and sustainable green city, Geographical Sciences, Architecture and Urbanism Research Quarterly 1 (3). (In Persian).
- Jalali, Mohammad (2015). Integrated management of urban green spaces with per capita standard compliance: Sari city, International Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Planning of Contemporary Iran, Tehran, Asvab University - Tehran - Shahid Beheshti University. (In Persian).
- Khosravi, Ali (2015). Investigating the obstacles of integrated urban management in Iran (case study: Shiraz metropolis), Geographical Sciences, Architecture and Urbanism Research Quarterly 1 (6). (In Persian).
- Larsen, E. and Rainie, L. (2002). The rise of the e-citizen: How people use government agencies. cited at: Washington, DC7 Pew Internet and American Life Project. Available at: <http://www.fcw.gov>.
- Maleki, Mohammad (2014). Integrated urban management: from the conceptual interaction of words to strategies and challenges, the first global meeting of councils and mayors 2016, Tehran, Datis Development Chart Institute. (In Persian).
- McGill, Ronald., (1998). 'Urban Management in Developing Countries', "Cities", Vol. 15, No. 6: 463-471.
- McGill, Ronald., (2001). 'Urban Management Checklist', "Cities", Vol. 18, No. 5: 347-354.
- Mohammadi, A., (2006). Urban Role in Crisis Management and Reduction of Urban Damage, Third National Conference on Crisis Management, Safety, Health, Environment and Sustainable Development, Tehran: Higher Education Institute of Mehr Arvand - Center of Achieving Strategies for sustainable development. (In Persian).
- Modiri, M., Nosrati, S., & Karimishirazi, H., (2015), crisis management planning in the field of urban management With Inactive Defense Approach Using SWOT and MCDM Method (Case Study: Rasht Metropolitan) ", Two Quarterly of Crisis Management, No. 7, Spring and Summer. (In Persian).

- Mohammadian, Leila (1392). Examining the necessity and role of integrated urban management and its role in sustainable urban development, Fourth International Congress on Civil Engineering, Architecture and Urban Development, Tehran, Permanent Secretariat of the Conference, Shahid Beheshti University. (In Persian).
- Mogimi, H., (2015). The Effect of Communication Styles of Organizations on Crisis Management in Urban Sewage and Water Supply Company of Qazvin Province, 1st National Conference on Modeling and Quantative Techniques in Management, Tehran: Imam Khomeini International University. (In Persian).
- Naqdi, Asadullah; Sadeghi, Rasul (2006) Marginalization is a challenge to sustainable urban development with an emphasis on Hamedan city, Social Welfare Scientific Research Quarterly, Year 5, Number 20, 213-234. (In Persian).
- Nazarian, Asghar (1386) Urban Geography of Iran, 8th edition, Tehran. Payam Noor University Publications. (In Persian).
- Nosrati, Ibrahim (2014). The role of urban planning in the integrated management of urban furniture (case example: Tankabon city), 4th International Congress on Civil Engineering, Architecture and Urban Development, Tehran, Permanent Secretariat of the Conference, Shahid Beheshti University. (In Persian).
- Ortega- A. R. and MacGregot, F. I. (2011) Dusting-off the file: A review of knowledge on urban ornithology in Latin America, *Landscape and Urban Planning*, 101(1), 1-10.
- Rahimi, A., (2011). Investigating the factors affecting the management of urban disaster against earthquake and the manner in which organizations operate; Case Study: Qazvin, 4th Crisis Management Comprehensive Conference and HSE, Tehran: Permanent Secretariat of the Conference. (In Persian).
- Rahnamaee, M. T., SalahKar, S., SalahKar, S., Hosseini Amini, H., Hatefi, M., (2013), Urban System Analysis of Rasht city from the perspective of passive defense, collection of articles of the 6th Congress of the Iranian Geopolitics Association, 29th and 30th of October, Mashhad: Ferdowsi University. (In Persian).
- Razaviyan, Mohammad Taqi (2012) Urban Development Management, Tehran: New Link Publications. (In Persian).
- Sarafi, H., Mousavi, M., (2009). Dry Landscape (Zari Skiping), An Approach to Water Crisis Management in urban green space with an emphasis on the use of indigenous and drought resistant plants, the 11th National Congress of Development Pioneers, Tehran: Center for the Islamic Model of Progress. (In Persian).
- Shahrjerdi, R., r Fazeli Khiyavi, S., Khayavi and Abbasi Bonyadabad, L., (2017). Spatial Assessment based on Crisis Management in Burial of Urban Waste (by GIS positioning and multi-criteria decision-making AHP) International Conference on Earthquake, Crisis Management, Restoration, Qazvin, Boyin Zahra University of Engineering. (In Persian).
- Shoai A, (2010). Building Vulnerability Assessment and Damage Scenarios in Celano (Italy) Using a Quick Survey Data-based Methodology, Soil Dynamics and Earthquake Engineering, 82: 175-119. (In Persian).
- Shoai A, (2010). Building Vulnerability Assessment and Damage Scenarios in Celano (Italy) Using a Quick Survey Data-based Methodology, Soil Dynamics and Earthquake Engineering, 82: 175-119. (In Persian).

- Stren, R., (1993). 'Urban Management in Development Assistance', "Cities", Vol. 10, No 2.
- Wong, Siu-Wai & Tang, Bo-Sin & Van Horen, Basil., (2006), 'Strategic Urban Management in China: A Case Study of Guangzhou Development District', "Habitat International", Vol. 30: 645-667.
- Valeriu Ioan-Franc, Ana-Lucia Ristea, Constanța Popescu., (2015). Integrated Urban Governance: A New Paradigm of Urban Economy, Procedia Economics and Finance 22: 699 – 705.
- Yunsi, Mehdi (2014). The role and place of integrated urban management in the physical structure of the city, the third conference on tall buildings, Tehran, Ministry of Roads and Urban Development. (In Persian).
- Zarei, Ali (2014). Investigating the impact of the establishment of integrated urban management on sustainable urban transportation in the metropolis of Tabriz, the second international conference on management and humanities, Istanbul-Turkey, Idepardaz Institute of Vira Pub. (In Persian).
- Zarin Darafsh, H., (2017). Investigating the relationship between physical quality and social security in urban exhausted tissues from the point of view Crisis Management, 2nd International Conference on New Research Findings in Civil Engineering, Architecture and Urban Management, Tehran: International Federation of Inventors of the World (IFIA), Applied Scientific University. (In Persian).
- Ziyari, Karamatullah; Mehdanjad, Hafez; Fariyad Parhiz (2008) Urban Planning Basics and Techniques, first edition, Chabahar: Chabahar International University Publications. (In Persian).

COPYRIGHTS

This license allows others to download the works and share them with others as long as they credit them, but they can't change them in any way or use them commercially.

